

УДК 378.147:004:159.9

DOI <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2026.111.08>

Дульська О. В.

orcid.org/0000-0003-1899-7315

ЩОДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ

У статті досліджено проблему формування інформаційно-цифрової компетентності майбутніх психологів в умовах цифрової трансформації сучасної освіти. Актуальність дослідження зумовлена стрімким розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, цифровізацією освітнього процесу та розширенням сфер використання цифрових інструментів у професійній діяльності психолога. Обґрунтовано необхідність оновлення змісту професійної підготовки здобувачів вищої освіти відповідно до сучасних вимог ринку праці, суспільних викликів і міжнародних тенденцій розвитку цифрової освіти. Розкрито сутність поняття «інформаційно-цифрова компетентність» як інтегрованої характеристики особистості, що охоплює систему знань, практичних умінь, навичок, цінностей і досвіду застосування цифрових технологій для ефективного розв'язання професійних завдань, організації комунікації, пошуку, аналізу, опрацювання та захисту інформації, а також здійснення психологічної діяльності в цифровому середовищі.

Визначено й теоретично обґрунтовано педагогічні умови, що забезпечують ефективне формування інформаційно-цифрової компетентності майбутніх психологів. До них віднесено створення сучасного цифрового освітнього середовища закладу вищої освіти, інтеграцію цифрових технологій у зміст професійної підготовки, використання інноваційних методів, форм і засобів навчання, розвиток цифрової культури, інформаційної безпеки та академічної доброчесності, а також формування позитивної мотивації студентів до безперервного професійного саморозвитку й удосконалення цифрових компетентностей. Для перевірки ефективності інтеграції цифрових технологій у професійну підготовку майбутніх психологів розроблено авторську методiku, спрямовану на комплексне впровадження цифрових інструментів, інтерактивних технологій навчання та цифрових сервісів у професійну підготовку здобувачів вищої освіти. Реалізація методики сприяє розвитку практичних цифрових навичок, підвищенню рівня професійної готовності студентів до використання цифрових ресурсів у психологічній практиці та забезпечує ефективне формування інформаційно-цифрової компетентності.

Зроблено висновок, що реалізація визначених педагогічних умов та впровадження авторської методики інтеграції цифрових технологій забезпечують формування високого рівня інформаційно-цифрової компетентності майбутніх психологів, розвиток їхньої готовності до професійної діяльності в умовах цифровізації освіти й психологічної практики, сприяють підвищенню конкурентоспроможності випускників та їхній здатності ефективно реагувати на сучасні виклики цифрового суспільства.

Ключові слова: інформаційно-цифрова компетентність, майбутні психологи, педагогічні умови, цифрова трансформація освіти, цифрові технології, професійна підготовка, авторська методика, цифрове освітнє середовище.

Стрімкий розвиток цифрових технологій та процеси цифрової трансформації суспільства зумовлюють необхідність модернізації системи вищої освіти. Особливої актуальності набуває проблема підготовки майбутніх психологів, професійна діяльність яких дедалі частіше здійснюється із використанням цифрових платформ, електронних ресурсів, онлайн-консультування, психологічної діагностики за допомогою інформаційних технологій, дистанційної психотерапії та цифрових сервісів підтримки психічного здоров'я.

Сучасний психолог повинен володіти не лише професійними знаннями, а й інформаційно-цифровою компетентністю, що забезпечує ефективне використання цифрових технологій у професійній діяльності, дотримання етичних норм роботи з персональними даними, здатність до критичного аналізу інформації та безперервного професійного розвитку. У зв'язку з цим особливого значення набуває визначення педагогічних умов, які сприятимуть ефективному формуванню інформаційно-цифрової компетентності майбутніх психологів.

Теоретичні та методологічні засади цифровізації освіти, розвитку інформаційно-комунікаційних технологій і цифрової компетентності висвітлено у працях українських учених В. Бикова [1; 2; 9], А. Кононенко [14], Л. Макаренко [6; 14], В. Слабо [6; 14], І. Смирнова [14], О. Спіріна [2], Н. Морзе [3; 4; 7], Л. Варченко-Троценко [4], С. Корнієнко зі співавторами [13], О. Буйницька [3], В. Кухаренка, М. Лещенко, С. Іванової, Л. Лук'янової, В. Коваленка [9] та ін., які досліджують питання цифрової трансформації освіти, створення цифрового освітнього середовища, використання хмарних технологій, дистанційного та змішаного навчання, а також розвитку цифрової компетентності педагогічних працівників і здобувачів освіти.

Названі вчені зробили значний внесок у дослідження інформаційно-цифрової компетентності педагогів і розглядають цифрову компетентність як інтегровану характеристику особистості, що поєднує знання, уміння, навички, досвід, ціннісні орієнтації та готовність до ефективного використання цифрових технологій у професійній діяльності, навчанні й безперервному професійному розвитку, що охоплює інформаційну грамотність, цифрову комунікацію, створення цифрового контенту, цифрову безпеку, критичне мислення та здатність ефективно застосовувати цифрові технології у професійній діяльності.

Окремий напрям досліджень становлять праці, присвячені педагогічним умовам розвитку інформаційно-цифрової компетентності. Зокрема, О. Гомонюк, І. Шпичко, С. Шевчук досліджують психологічні

й педагогічні чинники розвитку інформаційно-цифрової компетентності майбутніх педагогів, визначають її структурні компоненти та умови формування в процесі професійної підготовки [5]. С. Смірнов та І. Дубровіна обґрунтовують педагогічні умови розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності викладачів і науковців в умовах цифрової трансформації освіти, акцентуючи увагу на створенні цифрового освітнього середовища, використанні сучасних ІКТ-інструментів та організації безперервного професійного розвитку [8]. М. Шишкіна зі співавторами [17] розглядають цифрову інфраструктуру та цифрову компетентність як ключові чинники забезпечення академічної стійкості університетів.

Серед зарубіжних дослідників вагомий внесок у розвиток концепції цифрової компетентності зробили Пол Гілстер (Paul Gilster,) [11], який одним із перших увів поняття «digital literacy», Ів Пюньє (Yves Punie) та Крістін Редекер (Christine Redecker) [16], які брали участь у розробленні європейських рамок цифрової компетентності DigComp і DigCompEdu, а також Ів Пюньє (Yves Punie), Рііна Вуорікарі (Riina Vuorikari), Стефані Карретеро (Stephanie Carretero) [10] створили єдину європейську систему оцінювання та розвитку цифрової компетентності, яка може застосовуватися у сфері освіти та професійної підготовки; Меттью Кехлер (Matthew Koehler), Пунья Мішра (Punya Mishra) [12; 15], автори моделі ТРАСК, що пояснює інтеграцію технологічних, педагогічних і предметних знань у професійній діяльності викладача.

Попри значну кількість наукових праць, питання визначення педагогічних умов формування інформаційно-цифрової компетентності саме майбутніх психологів, з урахуванням особливостей цифрової психодіагностики, онлайн-консультування, використання штучного інтелекту, цифрової етики та захисту персональних даних клієнтів, досліджено недостатньо. Це зумовлює необхідність подальшого наукового обґрунтування зазначеної проблеми.

Метою статті є теоретичне обґрунтування педагогічних умов формування інформаційно-цифрової компетентності майбутніх психологів в умовах цифрової трансформації освіти.

Інформаційно-цифрова компетентність майбутнього психолога є складовою його професійної компетентності та охоплює здатність ефективно використовувати цифрові технології для пошуку, аналізу, обробки, зберігання та передачі інформації, здійснення психологічної діагностики, консультування, проведення досліджень і професійної комунікації [9].

Структура інформаційно-цифрової компетентності містить: мотиваційний компонент; когнітивний компонент; операційно-технологічний компонент; комунікативний компонент; рефлексивний компонент [3]. Ефективність формування зазначеної компетентності забезпечується реалізацією комплексу взаємопов'язаних педагогічних умов [8].

Першою педагогічною умовою є створення цифрового освітнього середовища закладу вищої освіти, яке забезпечує доступ до електронних освітніх ресурсів та платформ, цифрових бібліотек, систем дистанційного навчання, інтерактивних сервісів та хмарних технологій. Таке середовище сприяє розвитку цифрової грамотності студентів, формуванню навичок самостійної роботи та академічної мобільності.

Важливою умовою є інтеграція цифрових технологій у зміст професійної підготовки. Тут доцільним є використання систем дистанційного навчання; платформ відеоконференцій; електронних психологічних тестів; програм статистичної обробки даних; сервісів створення інтерактивних презентацій; електронних портфоліо; технологій штучного інтелекту для аналізу інформації. Подібний підхід сприяє формуванню практичних навичок застосування цифрових технологій у майбутній професійній діяльності.

Третьою педагогічною умовою є впровадження практикоорієнтованих методів навчання, що моделюють реальні професійні ситуації діяльності психолога. Її реалізація здійснюється шляхом використання цифрових професійних кейсів; проблемно-орієнтованого навчання; проєктної діяльності; симуляцій психологічного консультування; вебквестів; цифрових тренінгів; електронного портфоліо та ін.

Наступним суттєвим чинником формування цифрової компетентності є застосування сучасних методів навчання, а саме проєктного навчання; проблемно-орієнтованого навчання; змішаного навчання; перевернутого класу; кейс-технологій; вебквестів; симуляцій професійної діяльності тощо. Особливу ефективність демонструє виконання здобувачами цифрових освітніх проєктів, створення електронних психологічних кейсів, розроблення онлайн-тренінгів та участь у міжуніверситетських цифрових проєктах.

Однією з найважливіших педагогічних умов є розвиток цифрової культури майбутніх психологів. Здобувачі освіти повинні засвоїти принципи академічної доброчесності; захисту персональних даних; конфіденційності психологічної інформації; безпечної поведінки в цифровому середовищі; етичного використання штучного інтелекту. Цифрова культура стала невід'ємною складовою професійної етики сучасного психолога.

Цифрові технології швидко змінюються, тому майбутній психолог повинен бути готовим до постійного оновлення власних знань. Викладачі мають створювати умови для розвитку внутрішньої мотивації студентів шляхом залучення до наукової діяльності, участі у вебінарах, онлайн-конференціях, міжнародних освітніх проєктах, професійних спільнотах та курсах підвищення кваліфікації.

Ефективне формування інформаційно-цифрової компетентності можливе лише за умови наближення навчального процесу до реальної професійної діяльності психолога. Практичні заняття повинні передбачати проведення онлайн-консультацій; використання цифрових психодіагностичних методик; аналіз електронних кейсів; ведення цифрової документації; створення інформаційних ресурсів із психологічної підтримки [4: 7: 9]. Такий підхід забезпечує готовність випускників до роботи в сучасному цифровому середовищі.

Для перевірки ефективності інтеграції цифрових технологій у професійну підготовку майбутніх психологів була розроблена авторська методика інтеграції цифрових технологій у професійну підготовку майбутніх психологів (таблиця 3) та практично перевірена її ефективність. Авторська методика являє собою комплексну систему педагогічного супроводу професійної підготовки майбутніх психологів, що ґрунтується на поетапній інтеграції цифрових технологій у зміст, форми, методи та засоби навчання. Методика спрямована на формування інформаційно-цифрової компетентності як інтегральної характеристики професійної готовності психолога до роботи в цифровому освітньому та професійному середовищі. *Мета методики* – формування високого рівня інформаційно-цифрової компетентності майбутніх психологів шляхом системної інтеграції цифрових технологій у професійну підготовку.

У дослідженні взяли участь 130 здобувачів другого рівня вищої освіти спеціальності «С4. Психологія» різних форм навчання. На першому констатувальному етапі експерименту визначено початковий рівень сформованості інформаційно-цифрової компетентності. З метою забезпечення об'єктивності дослідження учасників було розподілено на експериментальну групу (ЕГ) – 65 осіб та контрольну групу (КГ) – 65 осіб. Оцінювання здійснювалося за шістьма критеріями: мотиваційним, когнітивним, операційно-технологічним, комунікативним, етичним та рефлексивним (таблиця 1).

Для кожного критерію було визначено відповідні показники, а рівень сформованості інформаційно-цифрової компетентності встановлювався за чотирма рівнями: *високим, достатнім, середнім і низьким*.

Аналіз результатів констатувального етапу педагогічного експерименту (таблиця 2) засвідчив, що переважна більшість майбутніх психологів продемонструвала *середній рівень* сформованості інформаційно-цифрової компетентності (48,32 %). *Низький рівень* виявлено у 30,46 % здобувачів, що свідчить про недостатню готовність значної частини здобувачів до ефективного використання цифрових технологій у професійній діяльності. *Достатній рівень* сформованості компетентності встановлено у 19,47 % респондентів, тоді як *високий рівень* зафіксовано лише у 1,75 %. Отримані результати підтверджують необхідність цілеспрямованого впровадження авторської методики інтеграції цифрових технологій у професійну підготовку майбутніх психологів.

Таблиця 1

Критерії оцінювання

Критерій	Показник
Мотиваційний	Мотивація до використання цифрових технологій
Когнітивний	Знання цифрових технологій
Операційний	Сформованість практичних навичок
Комунікативний	Ефективність цифрової взаємодії
Етичний	Дотримання професійної цифрової етики
Рефлексивний	Здатність до самоаналізу

Таблиця 2

Розподіл студентів за рівнями сформованості інформаційно-цифрової компетентності на констатувальному етапі

Рівень	Кількість здобувачів	%
Високий	2	1,75
Достатній	25	19,47
Середній	63	48,32
Низький	40	30,46

На практико-діяльнісному етапі авторської методики здобувачі виконували професійні завдання із застосуванням цифрових технологій. Зміст практичної діяльності та очікувані результати описано в таблиці 3.

Порівняльний аналіз результатів констатувального та контрольного зрізів висвітлено у таблиці 4; свідчить про суттєве підвищення рівня сформованості інформаційно-цифрової компетентності у здобувачів експериментальної групи. Після впровадження авторської методики частка здобувачів із високим рівнем зросла з 1,75 % до 26,15 %, а з достатнім рівнем – з 19,47 % до 49,23 %. Одночасно кількість здобувачів із низьким рівнем зменшилася з 30,46 % до 1,54 %, що вказує на високу результативність запропонованої методики.

У контрольній групі також відбулися позитивні зміни, однак вони мали значно менший характер і можуть бути пояснені природним накопиченням навчального досвіду. Частка здобувачів із високим рівнем сформованості компетентності збільшилася лише до 6,15 %, а кількість із низьким рівнем залишилася досить значною (21,85 %).

Аналіз результатів за окремими критеріями показав, що найбільший приріст в експериментальній групі спостерігався за операційно-технологічним критерієм (+36 балів), що свідчить про істотне вдосконалення практичних умінь використовувати цифрові технології в професійній діяльності психолога. Високі показники приросту також зафіксовано за когнітивним (+29 балів), рефлексивним (+29 балів) та мотиваційним (+28 балів) критеріями. Це підтверджує позитивний вплив авторської методики не лише на рівень знань і практичних навичок, а й на професійну мотивацію, цифрову культуру та готовність до безперервного саморозвитку.

Висновки. Формування інформаційно-цифрової компетентності майбутніх психологів є одним із пріоритетних напрямів модернізації професійної освіти. Ефективність цього процесу забезпечується комплексом педагогічних умов, серед яких особливого значення набувають створення цифрового освітнього середовища, інтеграція цифрових технологій у професійну підготовку, використання інноваційних методів навчання, розвиток цифрової культури, формування мотивації до безперервного професійного розвитку.

Таблиця 3

**Зміст практичної підготовки майбутніх психологів у межах авторської методики інтеграції
цифрових технологій**

Блок	Назва блоку	Зміст практичної діяльності	Очікуваний результат
1	Цифрова психодіагностика	- створення електронних опитувальників; - проведення цифрового тестування; - аналіз та інтерпретація результатів психодіагностики	Формування навичок використання цифрових інструментів психодіагностики, обробки та інтерпретації результатів дослідження
2	Онлайн-консультування	- проведення відеоконсультацій; - чат-консультування; - психологічний он-лайн супровід клієнта	Розвиток професійних умінь здійснювати психологічне консультування із застосуванням цифрових платформ та онлайн-сервісів
3	Генеративний штучний інтелект у професійній діяльності	- створення психоосвітніх матеріалів; - розроблення тренінгових програм; - аналіз професійних кейсів; - забезпечення конфіденційності та етичного використання інструментів ШІ	Формування навичок ефективного й етичного використання генеративного штучного інтелекту у професійній діяльності психолога
4	Цифрові професійні кейси	Розв'язання практичних кейсів із: - кризового консультування; - психології освіти; - сімейного консультування; - військової психології; - організаційної психології тощо	Розвиток професійного мислення, умінь приймати обґрунтовані рішення та застосовувати цифрові технології під час вирішення практичних психологічних завдань
5	Проектна діяльність	Розроблення власного цифрового продукту: - психологічного вебсайту; - цифрового тренінгу; - Telegram-бота; - психологічного подкасту; відеокурсу; - цифрового щоденника самоспостереження	Формування здатності проєктувати й створювати цифрові психоосвітні продукти, застосовуючи сучасні цифрові технології у професійній діяльності

Таблиця 4

**Динаміка сформованості інформаційно-цифрової компетентності (ІЦК) майбутніх психологів
у процесі формувального експерименту (n = 130)**

Показники сформованості інформаційно-цифрової компетентності	Етап дослідження / група	Високий рівень %	Достатній рівень %	Середній рівень %	Низький рівень %	Середній бал (100-бальна шкала)	Приріст
Загальний рівень сформованості ІЦК	ЕГ до експерименту	1,75	19,47	48,32	30,46	55	—
	ЕГ після експерименту	26,15	49,23	23,08	1,54	86	+31
	КГ до експерименту	1,80	19,30	48,60	30,30	56	—
	КГ після експерименту	6,15	25,85	46,15	21,85	64	+8
Мотиваційний критерій	ЕГ	—	—	—	—	58 → 86	+28
	КГ	—	—	—	—	59 → 68	+9
Когнітивний критерій	ЕГ	—	—	—	—	56 → 85	+29
	КГ	—	—	—	—	57 → 65	+8
Операційно-технологічний критерій	ЕГ	—	—	—	—	52 → 88	+36
	КГ	—	—	—	—	53 → 63	+10
Комунікативний критерій	ЕГ	—	—	—	—	60 → 87	+27
	КГ	—	—	—	—	61 → 68	+7
Етичний критерій	ЕГ	—	—	—	—	63 → 90	+27
	КГ	—	—	—	—	64 → 70	+6
Рефлексивний критерій	ЕГ	—	—	—	—	55 → 84	+29
	КГ	—	—	—	—	56 → 64	+8

Примітка: ЕГ – експериментальна група; КГ – контрольна група; ІЦК – інформаційно-цифрова компетентність.

та практична спрямованість освітнього процесу. Запропоновані педагогічні умови є взаємопов'язаними та реалізуються комплексно. Створення цифрового освітнього середовища забезпечує технологічну основу підготовки; інтеграція цифрових технологій і генеративного штучного інтелекту збагачує зміст професійного навчання; використання практикоорієнтованих методів формує готовність до виконання професійних завдань; розвиток рефлексії та цифрової етики сприяє усвідомленому, безпечному й відповідальному застосуванню цифрових інструментів у майбутній професійній діяльності психолога. Сукупна реалізація цих умов забезпечує ефективне формування інформаційно-цифрової компетентності майбутніх психологів та підвищує якість їхньої професійної підготовки в умовах цифрової трансформації освіти.

Результати експериментального дослідження довели, що цілеспрямована інтеграція цифрових технологій у професійну підготовку майбутніх психологів, реалізована через авторську методику, забезпечує суттєве підвищення рівня сформованості їхньої інформаційно-цифрової компетентності.

Використана література:

1. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: монографія. Київ : Атіка, 2009. 684 с.
2. Биков В. Ю., Спірін О. М., Пінчук О. П. Сучасні завдання цифрової трансформації освіти. *Вісник кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття»*. 2020. № 1. С. 27–36. DOI: [https://doi.org/10.35387/ucj.1\(1\).2020.27-36](https://doi.org/10.35387/ucj.1(1).2020.27-36)
3. Буйницька О. П., Морзе Н. В. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності науково-педагогічних працівників. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. Т. 59. № 3. С. 189–200. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v59i3.1667>
4. Варченко-Троценко Л. О., Морзе Н. В. Е-портфоліо як інструмент відкритості та прозорості діяльності сучасного університету. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2016. Т. 52. № 2. С. 62–80. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2016_52_2_9
5. Гомонюк О., Шпичко І., Шевчук С. Психологічні особливості розвитку інформаційно-цифрової компетентності майбутніх педагогів. *Psychology Travelogs*. 2025. № 5. С. 158–168. DOI: <https://doi.org/10.31891/PT-2025-5-14>
6. Макаренко Л. Л., Слабко В. М. Ресурсний потенціал цифрових компетентностей у професійному становленні здобувачів освіти. *Наукові записки. Серія педагогічні науки*. 2026. Вип. 165. С. 101–109. DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-165.2026.11>
7. Морзе Н. В., Кочарян А. Б. Модель стандарту ІКТ-компетентності викладачів університету в контексті підвищення якості освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2014. Т. 43. № 5. С. 27–39. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2014_43_5_5
8. Смірнов С., Дубровіна І. Педагогічні умови розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності викладачів та науковців. *Молодь і ринок*. 2026. № 6 (226). DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2026.356074>
9. Теоретико-методологічні засади інформатизації освіти та практична реалізація інформаційно-комунікаційних технологій в освітній сфері України : монографія / за ред. В. Ю. Бикова. Київ : Компринт, 2019. 214 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/718652/1/%21%21%21%21%D0%92%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F-2019.pdf>
10. Carretero S., Vuorikari R., Punie Y. DigComp 2.1: The Digital Competence Framework for Citizens with Eight Proficiency Levels and Examples of Use. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2017. 48 p. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/3c5e7879-308f-11e7-9412-01aa75ed71a1/language-en>
11. Gilster P. Digital Literacy. New York : John Wiley & Sons, 1997. 276 p.
12. Herring M. C., Koehler M. J., Mishra P. (Eds.). Introduction to the Second Edition of the TPACK Handbook. *Handbook of Technological Pedagogical Content Knowledge (TPACK) for Educators*. New York : Routledge, 2016. URL: https://www.matt-koehler.com/publications/Herring_et_al_2016.pdf
13. Kornienko S. S. et al. A systematic review of gamification in software engineering education. *CEUR Workshop Proceedings*. 2024. Vol. 3844. P. 83–95. URL: <https://ceur-ws.org/Vol-3844/paper04.pdf>
14. Makarenko L., Slabko V., Kononenko A., Musorina M., Smyrnova I. (2020). Pedagogical Aspects of Ensuring the Efficiency of Education of Applicants of Higher Education Institutions of Ukraine in the Process of Research of Technical Disciplines. *Journal of Critical Reviews*. Vol. 7. No. 13. S. 116–118. DOI: <https://doi.org/10.31838/jcr.07.13.21>
15. Mishra P., Koehler M. J. Technological Pedagogical Content Knowledge: A Framework for Teacher Knowledge. *Teachers College Record*. 2006. Vol. 108. No. 6. P. 1017–1054. URL: <https://rediee.cl/wp-content/uploads/Mishra-Koehler.pdf>
16. Redecker C. European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2017. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/fcc33b68-d581-11e7-a5b9-01aa75ed71a1/language-en>
17. Shyshkina M. P., Ovcharuk O. V., Lytvynova S. H., Pittia P., Nosenko Y. H., Marienko M. V., Sukhikh A. S. Opportunities and Digital Support for Higher Education: Perspectives on Ukraine. *European Journal of Education*. 2026. Vol. 61. No. 2. DOI: <https://doi.org/10.1111/ejed.70589>

References:

1. Bykov V. Yu. (2009). Modeli orhanizatsiinykh system vidkrytoi osvity [Models of Organizational Systems of Open Education] : monohrafiia. Kyiv : Atika. 684 s. [in Ukrainian].
2. Bykov V. Yu., Spirin O. M., Pinchuk O. P. (2020). Suchasni zavdannia tsyfrovoyi transformatsii osvity [Modern Tasks of Digital Transformation of Education]. *Visnyk kafedry YuNESKO "Neperervna profesiina osvita XXI stolittia"*. No. 1. S. 27–36. DOI: [https://doi.org/10.35387/ucj.1\(1\).2020.27-36](https://doi.org/10.35387/ucj.1(1).2020.27-36) [in Ukrainian].
3. Buinytska O. P., Morze N. V. (2017). Formuvannia informatsiino-komunikatsiinoi kompetentnosti naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv [Formation of Information and Communication Competence of Academic Staff]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia*. Vol. 59. No. 3. S. 189–200. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v59i3.1667> [in Ukrainian].
4. Varchenko-Trotsenko L. O., Morze N. V. (2016). E-portfolio yak instrument vidkrytosti ta prozorosti diialnosti suchasnoho universytetu [E-Portfolio as a Tool for Openness and Transparency of Modern University Activities]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia*. Vol. 52. No. 2. S. 62–80. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2016_52_2_9 [in Ukrainian].
5. Homoniuk O., Shpychko I., Shevchuk S. (2025). Psykholohichni osoblyvosti rozvytku informatsiino-tyfrovoyi kompetentnosti maibutnykh pedahohiv [Psychological Features of the Development of Information and Digital Competence of Future Teachers]. *Psychology Travelogs*. No. 5. S. 158–168. DOI: <https://doi.org/10.31891/PT-2025-5-14> [in Ukrainian].
6. Makarenko L. L., Slabko V. M. (2026). Resursnyi potentsial tsyfrovyykh kompetentnostei u profesiinomu stanovlenni zdobuvachiv osvity [Resource Potential of Digital Competences in the Professional Development of Education Seekers]. *Naukovi zapysky. Seriya pedahohichni nauky*. No. 165. S. 101–109. DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-165.2026.11> [in Ukrainian].
7. Morze N. V., Kocharian A. B. (2014). Model standartu IKT-kompetentnosti vykladachiv universytetu v konteksti pidvyshchennia yakosti osvity [Model of ICT Competence Standard for University Teachers in the Context of Improving Education Quality]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia*. Vol. 43. No. 5. S. 27–39. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2014_43_5_5 [in Ukrainian].

8. Smirnov S., Dubrovina I. (2026). Pedagogical Conditions for the Development of Information and Communication Competence of Teachers and Researchers]. *Molod i rynok*. No. 6 (226). DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2026.356074> [in Ukrainian].
9. Bykov V. Yu. (Ed.). (2019). *Teoretyko-metodolohichni zasady informatyzatsii osvity ta praktychna realizatsiia informatiino-komunikatsiinykh tekhnolohii v osvithnii sferi Ukrainy* [Theoretical and Methodological Foundations of Informatization of Education and Practical Implementation of Information and Communication Technologies in the Educational Sphere of Ukraine]: monohrafiia. Kyiv : Komprynt. 214 s. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/718652/1/%21%21%21%21%D0%92%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F-2019.pdf> [in Ukrainian].
10. Carretero S., Vuorikari R., Punie Y. (2017). *DigComp 2.1: The Digital Competence Framework for Citizens with Eight Proficiency Levels and Examples of Use*. Luxembourg : Publications Office of the European Union. 48 p. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/3c5e7879-308f-11e7-9412-01aa75ed71a1/language-en>
11. Gilster P. (1997). *Digital Literacy*. New York : John Wiley & Sons. 276 p.
12. Herring M. C., Koehler M. J., Mishra P. (Eds.). (2016). Introduction to the Second Edition of the TPACK Handbook. *Handbook of Technological Pedagogical Content Knowledge (TPACK) for Educators*. New York: Routledge. URL: https://www.matt-koehler.com/publications/Herring_et_al_2016.pdf
13. Korniienko S. S. et al. (2024). A Systematic Review of Gamification in Software Engineering Education. *CEUR Workshop Proceedings*. Vol. 3844. P. 83–95. URL: <https://ceur-ws.org/Vol-3844/paper04.pdf>
14. Makarenko L., Slabko V., Kononenko A., Musorina M., Smyrnova I. (2020). Pedagogical Aspects of Ensuring the Efficiency of Education of Applicants of Higher Education Institutions of Ukraine in the Process of Research of Technical Disciplines. *Journal of Critical Reviews*. Vol. 7. No. 13. P. 116–118. DOI: <https://doi.org/10.31838/jcr.07.13.21>
15. Mishra P., Koehler M. J. (2006). Technological Pedagogical Content Knowledge: A Framework for Teacher Knowledge. *Teachers College Record*. Vol. 108. No. 6. P. 1017–1054. URL: <https://rediiie.cl/wp-content/uploads/Mishra-Koehler.pdf>
16. Redecker C. (2017). *European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu*. Luxembourg : Publications Office of the European Union. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/fcc33b68-d581-11e7-a5b9-01aa75ed71a1/language-en>
17. Shyshkina M. P., Ovcharuk O. V., Lytvynova S. H., Pittia P., Nosenko Y. H., Marienko M. V., Sukhikh A. S. (2026). Opportunities and Digital Support for Higher Education: Perspectives on Ukraine. *European Journal of Education*. Vol. 61. No. 2. DOI: <https://doi.org/10.1111/ejed.70589>

O. Dul'ska. Pedagogical conditions for the formation of information and digital competence of future psychologists in the context of educational transformation

The article examines the problem of forming information and digital competence of future psychologists in the context of digital transformation of modern education. The relevance of the study is determined by the rapid development of information and communication technologies, the digitalization of the educational process, and the expansion of the use of digital tools in the professional activities of psychologists. The necessity of updating the content of professional training of higher education students in accordance with modern labor market requirements, social challenges, and international trends in the development of digital education is substantiated. The essence of the concept of "information and digital competence" is revealed as an integrated personal characteristic that encompasses a system of knowledge, practical abilities, skills, values, and experience in applying digital technologies for the effective solution of professional tasks, organization of communication, searching, analyzing, processing, and protecting information, as well as conducting psychological activities in a digital environment.

The pedagogical conditions that ensure the effective formation of information and digital competence of future psychologists are identified and theoretically substantiated. These include the creation of a modern digital educational environment in higher education institutions, integration of digital technologies into the content of professional training, the use of innovative methods, forms, and learning tools, development of digital culture, information security, and academic integrity, as well as the formation of students' positive motivation for continuous professional self-development and improvement of digital competencies.

To verify the effectiveness of integrating digital technologies into the professional training of future psychologists, an author-developed methodology has been designed. It is aimed at the comprehensive implementation of digital tools, interactive learning technologies, and digital services into the professional training of higher education students. The implementation of the methodology contributes to the development of practical digital skills, increases students' professional readiness to use digital resources in psychological practice, and ensures the effective formation of information and digital competence.

It is concluded that the implementation of the identified pedagogical conditions and the introduction of the author-developed methodology for integrating digital technologies ensure the formation of a high level of information and digital competence among future psychologists, develop their readiness for professional activity in the context of the digitalization of education and psychological practice, enhance graduates' competitiveness, and increase their ability to effectively respond to contemporary challenges of the digital society.

Key words: information and digital competence, future psychologists, pedagogical conditions, digital transformation of education, digital technologies, professional training, author-developed methodology, digital educational environment.

Дата першого надходження статті до видання: 06.07.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 01.09.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 25.09.2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу
CC BY 4.0